

Afgørelser – Reg. nr.: 07507.00

Fredningen vedrører: Splitsgård

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet

Fredningsnævnet

20-11-1990

Kendelser

Deklarationer

FREDNINGSNÆVNET >

0. 7507.00

20/11-1990

År 1990 den 20. november afsagde fredningsnævnet for Bornholms
amts fredningskreds følgende

K E N D E L S E

i sag nr. 116/1989

Fredning af en botanisk lokalitet
med Bakkesvovlrod ved Splitsgård
øst for Klemensker i Hasle kommune.

AD. SN 1211/6-0007, akt. 4

Ved skrivelse af 19. september 1989 har Danmarks Naturfredningsforening rejst fredningsag for et ca. 1,6 ha stort område ved Splitsgård øst for Klemensker i Hasle kommune.

Arealet, der ønskes fredet, består af en storkuplet bakke af finkornet smeltevandsgrus, som er aflejret i slutfasen af sidste istid. Bakken er en del af et oprindeligt temmeligt omfattende grusbakkesystem strækkende sig fra Kofoedgård i syd til Splitsgård i nord. Den væsentligste og sydlige del af systemet er forlængst afgravet. Bakken på Splitsgård er i regionplanen udlagt som råstofinteresseområde. Bakken, der er udyrket, rummer en overordentlig stor bestand (flere tusinde) af planten Bakkesvovlrod, der hidtil kun har været kendt for en lille bestand (25 eksemplarer) på et ret truet sted uden for Rønne som det eneste findested i Danmark.

Formålet med fredningen er at sikre bevarelsen af den sjældne plante Bakkesvovlrod og dens levested for fremtiden. Desuden ønskes de geologiske og landskabelige værdier i området sikret.

Fredningspåstanden går i det væsentlige ud på forbud mod dyrkning, råstofindvinding og bebyggelse, og på at arealet skal henligge som en botanisk og geologisk lokalitet.

Fredningsforslaget vedrører en del af ejendommen matr.nr. 33-a Klemensker, beliggende Splitsgårdsvej 12, Klemensker.

Arealet, der påstås fredet, ligger i landzone og er i regionplanen for Bornholms amtskommune angivet som særligt landbrugsområde og som råstofinteresseområde.

Rejsningen af fredningssagen har været bekendtgjort den 13. oktober 1989, og fredningsnævnet har afholdt besigtigelse og offentligt møde den 24. november 1989.

Skov- og Naturstyrelsen og Bornholms amtskommune har anbefalet fredningsforslaget.

Naturfredningsrådet har i skrivelse af 17. september 1990 bl.a. udtalt, at Rådet "finder fredningsforslaget velbegrunder og støtter fredningens gennemførelse. Bakke-svovlrods sjældenhed i Danmark er én af årsagerne til, at denne plantes økologiske fordringer ikke er særlig velkendt for danske forhold. Netop af den grund er det af betydning at bevare og sikre plantens få voksesteder i Danmark, så der med tiden kan opnås en bedre forståelse af artens krav til voksested og spredningsbiologi."

Arealet er udyrket bortset fra, at ca. 1/2 td land er beplantet med fyr og gran.

Ejeren af matr.nr. 33-a Klemensker, proprietær Gert Kofoed, har erklæret ikke at have principielle invendinger mod fredningen, men har henstillet, at offentligheden ikke gives adgang. Han har påstået et trekantet areal på ca. 400 m² udtaget af fredningen.

Danmarks Naturfredningsforening har tiltrådt, at det ovennævnte areal undtages fra fredningen, men har af hensyn til bevoksningen med Bakkesvovlrod ønsket det fredede område ryddet for fyrretrær og grantrær.

Ejeren har ikke protesteret herimod.

Fredningsnævnets afgørelse:

Fredningsnævnet finder, at fredningsforslaget bør gennemføres, således at arealerne kan bevares i deres nuværende tilstand med henblik på sikring af den botaniske lokalitet med Bakkesvovlrod og af de geologiske og landskabelige værdier, dog undtages fra fredningen det ca. 400 m² store areal.

Fredningsnævnet finder endvidere, at der bør træffes bestemmelser, hvorefter det skal være muligt at foretage naturpleje i området, ved fjernelse af den eksisterende bevoksning af fyrretrær og grantrær og ved fjernelse af opvækst eller andet i overensstemmelse med fredningens formål, samt at der bør være mulig-

hed for efter Bornholms amtskommunes nærmere bestemmelse at indhegne det fredede areal på amtskommunens bekostning.

T H I B E S T E M M E S :

De på vedhæftede kort angivne arealer af ejendommen matr.nr. 33-a Klemensker pålægges følgende fredningsbestemmelser:

§ 1.

Fredningen skal sikre bevaring af den botaniske forekomst af planten Bakkesvovlrod og iøvrigt bevaring af de geologiske og landskabelige naturværdier.

§ 2.

Arealet må ikke opdyrkes eller tilplantes, ligesom det ikke må gødskes eller sprøjtes med pesticider.

§ 3.

Der må ikke foretages terrænændringer. Der må således ikke ske udnyttelse af forekomster i jorden eller foretages opfyldning, planering eller afgravning.

§ 4.

Der må ikke opføres bebyggelse på arealet, herunder skure, boder, jagthytter og lignende.

§ 5.

Der må heller ikke etableres andre faste konstruktioner og anlæg. Eksempelvis må der ikke anlægges campingpladser, sportsanlæg, skydebaner, motorbaner eller oplags- og lossepladser. Der må ikke anbringes tårne, master, vindmøller, hegn - bortset fra indhegning af området ved Bornholms amtskommunes foranstaltning -

eller skæmmende indretninger, og der må ikke føres luftledninger hen over det fredede område. Der må ikke anbringes campingvogne og lignende.

§ 6.

På arealet må ikke henkastes affald eller tændes bål m.v.

§ 7.

Opgravning af planter er ikke tilladt.

§ 8.

Offentligheden har kun adgang til området i overensstemmelse med lovgivningens almindelige regler.

§ 9.

Bornholms amtskommune kan lade foretage naturpleje til opfyldelse af fredningens formål, herunder fjerne den eksisterende bevoksning af fyrretræer og grantræer, uden udgift for ejeren af arealet. Naturpleje skal foretages med ejerens tiltrædelse eller - hvis enighed ikke opnås - efter godkendelse af fredningsnævnet. Amtskommunen kan give ejeren mulighed for selv at foretage den naturpleje, som ønskes foretaget.

Denne kendelse kan af ejeren og af Danmarks Naturfredningsforening og forskellige offentlige myndigheder påklages til Overfredningsnævnet, Slotsmarken 15, 2970 Hørsholm, inden 4 uger fra den dag, kendelsen er meddelt den pågældende.

Erik Nørregaard

-o0o-

Mogens Lorentzen

-o0o-

Preben Dreyer

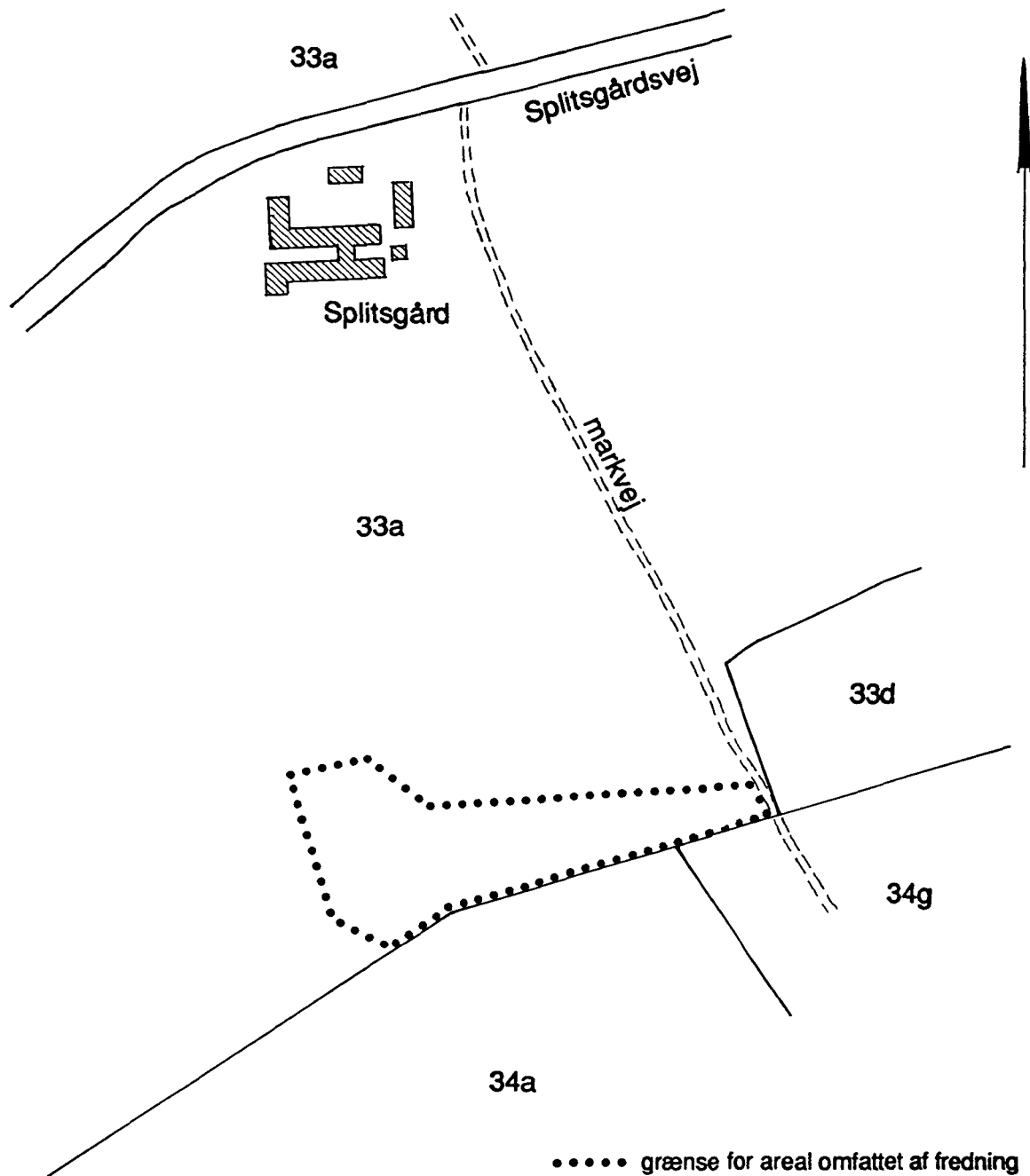
-o0o-

Udskriftens rigtighed bekræftes:

Fredningsnævnet for Bornholms amts fredningskreds,
den 20. november 1990.

Lørentzen

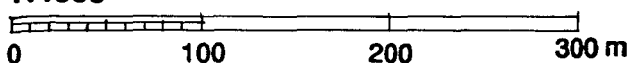

Fredning af botanisk lokalitet med bakkesvovlrod ved Splitsgård

Matr.nr. 33a, Klemensker
 Hasle kommune
 Bornholms amt

Udfærdiget i oktober 1990 af Bornholms Amtskommune, Teknisk Forvaltning.

1:4000

År 1990 den 20. november afsagde fredningsnævnet for Bornholms
amts fredningskreds sålydende

K E N D E L S E

om erstatning i sag nr. 116/1989 om fredning af en botanisk loka-
litet med Bakkesvovlrod ved Splitsgård øst for Klemensker i Hasle
kommune.

Ved en samtidig hermed afsagt kendelse har fredningsnavnet truffet afgørelse om fredning af et ca. 1,6 ha stort areal af ejendommen matr.nr. 33-a Klemensker, tilhørende proprietær Gert Kofoed.

Formålet med fredningen er at sikre bevaring af den sjældne plante Bakkesvovlrod og områdets geologiske og landskabelige værdier. Der er derfor bl.a. forbud mod opdyrkning, tilplantning, terrænændringer, herunder udnyttelse af forekomster i jorden, og mod bebyggelse m.v.

Det fredede areal ligger i landzone og er i regionplanen for Bornholms amtskommune angivet som særligt landbrugsområde og som råstofinteresseområde.

Arealet består af en bakke af finkornet smeltevandsgrus og er udyrket, bortset fra et ca. 1/2 td land stort område, der er bevokset med en ca. 8 år gammel beplantning af østrigsk fyr, rødgran og hvidgran, som vil blive ryddet ved Bornholms amtskommunes foranstaltning. Ejeren har givet afkald på de ryddede materialer.

Ejeren, proprietær Gert Kofoed, har nedlagt påstand om følgende erstatning:

Område 1. (1,5 ha), der består af arealet med fyrretræsplantage og området østpå, idet det gøres gældende, at arealet brugsmæssigt er velegnet til skov- eller landbrugsmæssig drift, men da dette efter fredningen ikke er muligt, må værdiforringelsen svare til en ekspropriationstakst for landbrugsjord, 3,25 kr./m².

Ejeren har endvidere anført, at værdien af fyrretræsplantagen, som fjernes, efter Dansk Skovforenings Pyntgrøntsektions prisliste 1989 er 48,00 kr./træ.

Område 2. (0,5 ha), der består af en høj grusbakke mod vest. Ejeren har gjort gældende, at dette areal indeholder store mængder grus af varierende kvalitet, og at det uden store omkostninger ville kunne benyttes til råstofindvinding af grus.

Området er derfor klassificeret som råstofinteresseområde i amtets regionplan. Mængdemæssigt ville arealet anslået kunne give $5000 \text{ m}^2 \times 10 \text{ m} \text{ højde} = 50.000 \text{ m}^3$ grus. Værdien af fyldgrus er ca. $40,00 \text{ kr./m}^3$ minus de med udgravningen forbundne omkostninger, ca. $30,00 \text{ kr./m}^3$.

Samlet erstatningsopgørelse:

Areal 1:

15.000 m ²	à kr. 3,25 =	48.750,00 kr.
400 fyrretrær	à kr. 48,00 =	19.200,00 kr.

Areal 2:

50.000 m ³ grus	à kr. 10,00 =	500.000,00 kr.
----------------------------	---------------	----------------

Personlige udgifter vedr. fredning:

tidsforbrug 25 timer	à kr. 150,00 =	<u>3.750,00 kr.</u>
----------------------	----------------	---------------------

571.700,00 kr.

Bornholms amtskommune har i den anledning i en skrivelse af 28. marts 1990 udtalt, at erstatningskravet må anses for at være for højt ansat, idet fredningen vedrører en bakke, som i årevis har været udyrket - bortset fra fyrrebevoksningen - og at der næppe vil kunne opnås en fortjeneste på 48 kr. pr. træ for alle de 400 træer, der er tale om, samt at det næppe vil være muligt, at opnå tilladelse til indvinding af grus, da området er af national botanisk interesse. Amtskommunen, der har afvist kravet vedrørende personlige udgifter, har herefter indstillet, at der ydes erstatning med 1.000 kr./ha og 15 kr. pr. træ, idet fjernelsen først vil ske i foråret 1991, således at der er mulighed for salg af juletrær.

Fredningsnævnet lægger til grund, at det fredede areal er beliggende i et råstofinteresseområde, men at ejeren ikke har tilladelse til at indvinde råstoffer, og at det henset til de særegne

naturvidenskabelige interesser, der knytter sig til området, ikke er sandsynligt, at han vil kunne opnå indvindingstilladelse, jfr. råstoflovens § 7 sammenholdt med § 3. Der er herefter ikke grundlag for at tilkende Gert Kofoed erstatning for tab ved ikke at kunne indvinde det fredede areals grusforekomster.

Erstatningen for de pålagte fredningsbestemmelser på det ca. 1,6 ha store areal fastsættes til 3.000 kr. pr. ha, idet det lægges til grund, at det fredede areal ikke hidtil er anset velegnet til landbrugsmæssig drift. Endvidere tillægges der Gert Kofoed skønsmæssigt 10.000 kr. i erstatning for fyrretræsplantagen. Ved fastsættelsen af sidsnævnte erstatning er der taget hensyn til det af amtskommunen anførte om tidspunktet for fjernelsen af træerne.

Der findes ikke grundlag for at yde erstatning for ejerens eget arbejde med fredningssagen.

De tilkendte erstatninger, ialt 14.800 kr. forrentes fra kendelsens dato og indtil betaling sker med en årlig rente på 1% over Danmarks Nationalbanks diskonto.

Det samlede erstatningsbeløb udredes efter naturfredningslovens § 24, stk. 1, af staten med 3/4 og af Bornholms amtskommune med 1/4, idet bemærkes, at fredningsnævnet ikke har hjemmel til at fastsætte en anden fordeling.

Fredningsnævnets afgørelse kan påklages af ejeren, samt af Miljøministeren og Bornholms amtsråd til Overfredningsnævnet, Slotsmarken 15, 2970 Hørsholm, inden 4 uger fra den dag, kendelsen den pågældende.

Erik Nørregaard

-oOo-

Mogens Lorentzen

-oOo-

Preben Dreyer

-oOo-

Udskriftens rigtighed bekræftes:
Fredningsnævnet for Bornholms amts fredningskreds,
den 20. november 1990.

Lørentzen